

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 stycznia 2015 roku po rozpatrzeniu wniosku z dnia 17 listopada 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił Z. K. prawa do wcześniejszej emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił wymaganych co najmniej 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego (a jedynie 23 lat, 2 miesiące i 25 dni) oraz co najmniej 15 - letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. /decyzja k. 35-35 odw. plik III akt ZUS/

W dniu 16 lutego 2015 roku Z. K. reprezentowany przez adwokata złożył odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury. Ponadto wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Wnioskodawca wniósł o uwzględnienie w ogólnym stażu pracy oprócz okresów zatrudnienia na podstawie załączonych do odwołania świadectw pracy w wymiarze 5 lat, 20 miesięcy i 6 dni, okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w wymiarze 2 lat i 24 dni, okresu prowadzenia działalności rzemieślniczej od 1 października 1992 r. do końca 1998 r. we własnym zakładzie stolarskim w wymiarze 6 lat i 3 miesiące a także okresu zatrudnienia od 1 kwietnia 1981 r. do 30 kwietnia 1992 r. w (...) w P., który wynika z adnotacji poczynionej w dowodzie osobistym wnioskodawcy w wymiarze 11 lat i 6 miesięcy. Wniósł również o uwzględnienie w okresie pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia w (...) w P. od 10 stycznia 1973 r. do 18 września 1975 r., od 20 listopada 1976 r. do 14 kwietnia 1979 r. oraz od 1 kwietnia 1981 r. do 30 kwietnia 1992 r., w (...) Kombinacie Budowlanym (...) od 13 lipca 1979 r. do 19 lipca 1980 r., w (...) w P. od 9 września 1980 r. do 5 lutego 1981 r. na stanowisku kierowcy ciągnika w łącznym wymiarze 17 lat, 4 miesięcy i 8 dni. Wnioskodawca stanął na stanowisku, iż spełnił wszelkie stawiane przez ustawodawcę kryteria, wymagane do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury. /odwołanie k. 2-3/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 16 marca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, podnosząc argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Organ dodatkowo podniósł, że uwzględnił wskazany w świadectwie pracy z dnia 30 września 1992 r. okres zatrudnienia wnioskodawcy w (...) w P. od 1 kwietnia 1981 r. do 30 września 1992 r. z wyłączeniem urlopu bezpłatnego wnioskodawcy od 20 października 1989 r. do 30 września 1992 r. a zatem uwzględnił okres od 1 kwietnia 1981 r. do 19 października 1989 r. Wyjaśnił też, że wnioskodawca nie przedłożył żadnego świadectwa o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych, nadto wnioskowany przez skarżącego okres z wyłączeniem okresu urlopu bezpłatnego nie wyczerpuje wymaganych 15 lat. /odpowiedź na odwołanie k. 15-16/

W piśmie procesowym z dnia 19 maja 2015 r. pełnomocnik wnioskodawcy zakwestionował jakoby wnioskodawca przebywał w latach 1989 – 1992 na urlopie bezpłatnym. /pismo k. 29/

Na rozprawie z dnia 11 grudnia 2015 roku pełnomocnicy stron podtrzymali stanowiska. Pełnomocnik wnioskodawcy sprostował wskazaną w odwołaniu datę końcową zatrudnienia wnioskodawcy w (...) w P., wnosząc o przyjęcie daty 30 września 1992 r. zamiast 30 kwietnia 1992 r. /stanowiska 00:03:08 - 00:04:57 – płyta CD k. 79/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca Z. K. urodził się w dniu (...).

/bezsporne, nadto wniosek – k. 1-4 plik III akt ZUS/

Wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę w dniu 17 listopada 2014 roku. Z. K. nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

/bezsporne, nadto wniosek – k. 1-4 plik III akt ZUS/

Z. K. posiada uprawnienia kat. (...) - do kierowania ciągnikiem rolniczym oraz kombajnem. /podanie o przyjęcie do pracy k. 56, zeznania wnioskodawcy k. 117 odw. w zw. z 00:17:18 - 00:21:07 - płyta CD k. 79/

Od 17 grudnia 1970 r. do 9 stycznia 1973 r. wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym swoich rodziców. /bezsporne/

Wnioskodawca ukończył kurs przyuczający do zawodu cieśli. /charakterystyka personalna kandydata do pracy w (...) nr 1 z 13.07.1979 r. - akta osobowe - koperta k. 46/

W okresie od 10 stycznia 1973 r. do 18 września 1975 r. wnioskodawca był zatrudniony w Kółku Rolniczym w O. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku traktorzysty. W legitymacji ubezpieczeniowej wskazano, że wnioskodawca był zatrudniony jako robotnik transportu wewnętrznego. /świadczenie pracy - k. 5-5 odw., k. 4-4 odw. akt ZUS plik II oraz k. 14-14 odw. plik III akt ZUS, kwestionariusz osobowy z 11.07.1979 r. - akta osobowe - koperta k. 46, legitymacja ubezpieczeniowa koperta k. 15 akt ZUS plik II oraz k. 23 akt ZUS plik III/

Nie zachowała się dokumentacja osobowo-płacowa wnioskodawcy z powyższego okresu zatrudnienia. /bezsporne/

Wnioskodawca był kierowcą ciągnika rolniczego - traktorzystą, wykonywał prace w polu i prace transportowe. Prace w polu trwały od marca do października. W okresie zimowym transportował materiały budowlane (płyty chodnikowe, suporeksy) na budowach w Ł., woził też szlakę z Ł. na drogi do P. i wsi O.. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy latem nawet do 14 godzin dziennie, zimą wyjeżdżał do Ł. około 6.00 i pracował do godz. 15.00-16.00 czasem 17.00. /zeznania wnioskodawcy k. 117 odw. w zw. z 00:05:03 - 00:17:18 - płyta CD k. 79/

Od 23 września 1975 r. do 18 października 1976 r. wnioskodawca był zatrudniony w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Budownictwa Miejskiego w G. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku pomocnika cieśli - rusztowacza (...), cieśli budowlanego (...). W czasie tego zatrudnienia ukończył kurs przyuczający do zawodu cieśla budowlany.

/świadczenie pracy k. 9-9 odw., k. 5 - 5 odw. akt ZUS plik II oraz k. 15-15 odw. plik III akt ZUS, kwestionariusz osobowy z 11.07.1979 r. - akta osobowe - koperta k. 46, legitymacja ubezpieczeniowa koperta k. 15 akt ZUS plik II oraz k. 23 akt ZUS plik III/

Jako cieśla wnioskodawca zajmował się robieniem szalunków i rusztowań przy budowie bloków 4-piętrowych. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. /zeznania wnioskodawcy k. 117 odw. w zw. z 00:05:03 - 00:17:18 - płyta CD k. 79,

Od 20 listopada 1976 r. do 14 kwietnia 1979 r. odwołujący się był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. - filii (...) w O. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku traktorzysty. /świadczenie pracy - k. 6-6 odw., k. 6-6 odw. akt ZUS plik II oraz k. 16-16 odw. plik III akt ZUS, kwestionariusz osobowy z 11.07.1979 r. - akta osobowe - koperta k. 46, kwestionariusz osobowy k. 58 odw., legitymacja ubezpieczeniowa koperta k. 15 akt ZUS plik II oraz k. 23 akt ZUS plik III/

Wnioskodawca był kierowcą ciągnika rolniczego - traktorzystą, wykonywał prace w polu tj. orki, opryski, obsiewał pola, przy wykopkach, bronował. Prace w polu trwały od marca do października. W okresie zimowym wykonywał prace transportowe na budowach w Ł. - woził materiały budowlane, odśnieżał drogi pługiem przyczepianym do traktora, posypywał drogi solą, piachem. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, często w ponadnormatywnym czasie pracy. /zeznania świadka G. P. 00:31:26 - 00:40:22 - płyta CD k. 79, zeznania świadka P. K. 00:42:50 - 00:47:58, 00:47:58 - 00:50:20 - płyta CD k. 79, zeznania świadka Z. S. (1) 00:50:20 - 00:55:08, 00:55:08 - 00:55:28 - płyta CD k. 79, zeznania wnioskodawcy k. 117 odw. w zw. z 00:05:03 - 00:17:18, 00:21:07 - 00:25:27 - płyta CD k. 79/

W okresie od 13 lipca 1979 r. do 19 lipca 1980 r. skarżący był zatrudniony w (...) Kombinacie Budowlanym (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy ciągnika. /świadczenie pracy - k. 7-7 odw., k. 17-17 odw. plik III akt ZUS oraz akta osobowe - koperta k. 46, kwestionariusz osobowy k. 58 odw., legitymacja ubezpieczeniowa koperta

k. 15 akt ZUS plik II oraz k. 23 akt ZUS plik III, zeznania wnioskodawcy k. 117 odw. w zw. z 00:05:03 - 00:17:18 – płyta CD k. 79/

Stanowisko kierowcy ciągnika wnioskodawca zajmował w całym okresie zatrudnienia u powyższego pracodawcy. Na podstawie umowy o pracę z dnia 13 lipca 1979 r. na czas nieokreślony wnioskodawcę skierowano do pracy w Zakładzie Produkcji (...) w Ł. /karta obiegowa zmiany w stosunku pracy (zwolnienia) z 19.07.1980 r., podanie o rozwiązanie umowy o pracę z 2.07.1980 r., karta przebiegu zatrudnienia, umowa o pracę z 13.07.1979 r., karta obiegowa zmiany w stosunku pracy (przyjęcia) z 11.07.1979 r., kwestionariusz osobowy z 11.07.1979 r., charakterystyka personalna kandydata do pracy w (...) nr 1 z 13.07.1979 r., karty wynagrodzeń za lata 1979-1980, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 22.04.2004 r. - akta osobowe – koperta k. 46/

W dniu 26 kwietnia 2004 r. Kombinat Budownictwa (...) w likwidacji w Ł. wystawił wnioskodawcy świadectwo pracy w warunkach szczególnych, w którym zaświadczone, że w okresie zatrudnienia w Kombinacie Budownictwa (...) w likwidacji w Ł. 13 lipca 1979 r. do 19 lipca 1980 r. wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę polegającą na obsłudze ciągnika na terenie Zakładu Produkcji (...) na stanowisku kierowcy ciągnika wymienionym w wykazie A dziale VIII poz. 3 pkt 1 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 31 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy podległych Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach. /świadectwo pracy w warunkach szczególnych- akta osobowe – koperta k. 46/.

W okresie od 9 września 1980 roku do 5 lutego 1981 roku Z. K. był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku traktorzysty. /świadectwo pracy – k. 8-8 odw., k. 49-49 odw. oraz k. 8-8 odw., 18-18 odw. akt ZUS plik II, legitymacja ubezpieczeniowa koperta k. 15 akt ZUS plik II oraz k. 23 akt ZUS plik III, zeznania wnioskodawcy k. 117 odw. w zw. z 00:05:03 - 00:17:18 – płyta CD k. 79/

Stanowisko to wnioskodawca zajmował w całym okresie zatrudnienia u powyższego pracodawcy. W karcie obiegowej zmiany w stosunku pracy (przyjęcia) wskazano, że wnioskodawcę skierowano do pracy w (...) w D.. Zgodnie z angażem z dnia 13 listopada 1980 r. wnioskodawca oprócz wynagrodzenia zasadniczego przyznano 50 % premii za każdą godzinę przepracowaną w pracach polowych. /podanie o rozwiązanie umowy o pracę k. 51, karta obiegowa zmiany w stosunku pracy (przyjęcia) k. 54 – 54 odw., oświadczenie k. 55, podanie o przyjęcie do pracy k. 56, angaże k. 50/

Od 1 kwietnia 1981 r. do 30 września 1992 r. odwołujący był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku traktorzysty. W okresie tego zatrudnienia wnioskodawca przebywał na urlopie bezpłatnym od 20 października 1989 r. do 30 września 1992 r. Stosunek pracy ustał na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia z dnia 16 czerwca 1992 r. o likwidacji zakładu. /świadectwo pracy – k. 9-9 odw. akt ZUS plik II, legitymacja ubezpieczeniowa koperta k. 15 akt ZUS plik II oraz k. 23 akt ZUS plik III/

Wnioskodawca nie składał do pracodawcy wniosku o sprostowanie powyższego świadectwa pracy ani nie występował z tym roszczeniem do sądu. /zeznania wnioskodawcy k. 117 odw. w zw. z 00:21:07 - 00:25:27 – płyta CD k. 79/

W okresie tego zatrudnienia wnioskodawca wykonywał pracę traktorzysty i pracę w ochronie chemicznej rolnictwa. Wynagrodzenie zostało wypłacone za lata 1981-1988.

/zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 13-13 akt ZUS plik II/

Z adnotacji poczynionej w dowodzie osobistym wnioskodawcy wydanym w dniu 1 stycznia 1985 r. wynika, że wnioskodawca został przyjęty do pracy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. w dniu 1 kwietnia 1981 r., zwolniony zaś z dniem 30 września 1992 r. /dowód osobisty k. 10-11 oraz k. 19-20 akt ZUS plik III, oświadczenie o zatrudnieniu k. 2 akt ZUS plik I/

Nie zachowała się dokumentacja osobowo-płacowa wnioskodawcy z powyższego okresu zatrudnienia. /bezsporne/

Wnioskodawca był kierowcą ciągnika rolniczego - traktorzystą, wykonywał prace w polu tj. orki, opryski, obsiewał pola, przy wykopkach, bronował. Prace w polu trwały od marca do października. W okresie zimowym wykonywał prace transportowe na budowach w Ł. - woził materiały budowlane, odśnieżał drogi pługiem przyczepianym do traktora, posypywał drogi solą, piachem. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, często w ponadnormatywnym czasie pracy. /zeznania świadka G. P. 00:31:26 - 00:40:22 – płyta CD k. 79, zeznania świadka P. K. 00:42:50 - 00:47:58, 00:47:58 - 00:50:20 – płyta CD k. 79, zeznania świadka Z. S. (1) 00:50:20 – 00:55:08, 00:55:08 - 00:55:28 – płyta CD k. 79, zeznania wnioskodawcy k. 117 odw. w zw. z 00:05:03 - 00:17:18, 00:21:07 - 00:25:27 – płyta CD k. 79/

Nie było przestojów w pracy. /zeznania świadka G. P. 00:31:26 - 00:40:22 – płyta CD k. 79/

W okresie od 1 października 1992 r. do 31 grudnia 1993 r., od 1 kwietnia 1994 r. do 31 sierpnia 1994 r., od 1 listopada 1994 r. do 5 lutego 1995 r., od 1 grudnia 1995 r. do 3 maja 1999 r., od 15 maja 2007 r. do 31 marca 2013 r. wnioskodawca prowadził działalność gospodarczą.

Składki na ubezpieczenie społeczne do dnia 31 grudnia 1998 r. opłacono za okresy od 1 października 1992 r. do 31 grudnia 1993 r., od 1 kwietnia 1994 r. do 31 sierpnia 1994 r., od 1 listopada 1994 r. do 5 lutego 1995 r., od 1 grudnia 1995 r. do 28 lutego 1996 r., od 1 maja 1996 r. do 29 marca 1998 r., od 27 czerwca 1998 r. do 31 grudnia 1998 r.

/potwierdzenie ubezpieczenia osób opłacających składki na własne ubezpieczenia oraz osób z nimi współpracujących k. 12-13 odw., k. 35-37, poświadczenie ubezpieczeń społecznych k. 10 -10 odw. akt ZUS plik II/

Na podstawie decyzji ZUS z dnia 21 października 1992 r. wnioskodawca w okresie od 1 marca 1991 r. do 30 września 1992 r. był wyłączony z ubezpieczenia z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej z uwagi na drugie zatrudnienie – w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P.. /potwierdzenie ubezpieczenia osób opłacających składki na własne ubezpieczenia oraz osób z nimi współpracujących k. 12-13 odw., k. 35-37, decyzja k. 3 akt ZUS plik III/

W ramach działalności gospodarczej wnioskodawca wykonywał usługi stolarskie.

/zeznania wnioskodawcy k. 117 odw./

Z. K. udokumentował na dzień 1 stycznia 1999 roku ogólny staż pracy w wymiarze w wymiarze 23 lat, 2 miesiące i 25 dni w tym 20 lat, 9 miesięcy i 3 dni okresów składkowych, 4 miesiące i 28 dni okresów nieskładkowych oraz 2 lata i 24 dni okresu uzupełniającego (rola).

/karta przebiegu zatrudnienia k. 34-34 odw. plik III akt ZUS, decyzja k. 35-35 odw. plik III akt ZUS/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. nie zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych żadnego okresu. /karta przebiegu zatrudnienia k. 34-34 odw. plik III akt ZUS, decyzja k. 35-35 odw. plik III akt ZUS/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zachowanej dokumentacji osobowej ze spornego okresu pracy wnioskodawcy, jak i osobowych źródeł dowodowych w postaci zeznań świadków P. K. mechanika Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. (zatrudnionego w latach 1958-1993), Z. S. (1) traktorzysty Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. (zatrudnionego od około lat 70-tych do 1990 roku), a także częściowo w oparciu o zeznania wnioskodawcy i świadka G. P. magazyniera a następnie księgowej Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. (zatrudnionej w latach 1977-1991), a zatem osób posiadających wiedzę odnośnie rodzaju wykonywanych przez niego czynności oraz na podstawie zeznań wnioskodawcy. Zgromadzone dokumenty, zeznania wnioskodawcy oraz zeznania świadków w zakresie, w jakim dotyczą zakresu obowiązków wnioskodawcy nie budzą wątpliwości, co do ich wiarygodności, częściowo znajdują także potwierdzenie w zachowanej dokumentacji osobowej i stanowią tym samym wiarygodne źródło dowodowe.

Sąd nie dał jednak wiary zeznaniom świadka G. P. oraz wnioskodawcy w zakresie, w jakim wskazywali, że Z. K. świadczył pracę w całym okresie zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych od 1 kwietnia 1981 roku do 30 września

1992 roku i że w okresie tego zatrudnienia tj. od 20 października 1989 roku do 30 września 1992 roku nie przebywał na urlopie bezpłatnym.

Zeznania te są całkowicie sprzeczne z zachowaną dokumentacją osobową z spornego okresu zatrudnienia w postaci świadectwa pracy wystawionego przez Spółdzielnię Kółek Rolniczych w P. w likwidacji z dnia 30 września 1992 roku. Treść tego dokumentu wprost wskazuje na to, że wnioskodawca był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. w okresie od 1 kwietnia 1981 roku do 30 września 1992 roku i w tym okresie zatrudnienia przebywał na urlopie bezpłatnym od 20 października 1989 r. do 30 września 1992 r. Nadto z wystawionego przez tego pracodawcę zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 21 czerwca 2013 roku wymienia wynagrodzenie wnioskodawcy za lata 1981-1988.

Jednocześnie wskazać trzeba, że z adnotacji poczynionej w dowodzie osobistym wnioskodawcy wydanym w dniu 1 stycznia 1985 r. wynika jedynie, że wnioskodawca został przyjęty do pracy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. w dniu 1 kwietnia 1981 r., zwolniony zaś z dniem 30 września 1992 r. Z informacji poczynionej w dowodzie osobistej nie można natomiast wywieść wniosku, że wnioskodawca nie korzystał z urlopu bezpłatnego, w dowodach osobistych podawane wówczas jedynie informacje o zatrudnieniu i wynagrodzeniu.

Jednocześnie nie zachowała się dokumentacja osobowo-płacowa wnioskodawcy z powyższego okresu zatrudnienia. Wnioskodawca oraz świadek zeznali, że wnioskodawca nie korzystał w tym okresie z urlopu bezpłatnego. Tymczasem świadek G. P. była zatrudniona u powyższego pracodawcy jedynie do 1991 roku a zatem w trakcie spornego okresu urlopu bezpłatnego. Twierdzenia te nie znajdują nadto potwierdzenia w pozostałych dowodowych źródłach osobowych. Świadek P. K. zatrudniony do 1993 roku nie pamiętał bowiem okresu zatrudnienia wnioskodawcy, nie posiadał też wiedzy odnośnie tego czy wnioskodawca miał jakiegokolwiek przerwy w zatrudnieniu. Również świadek Z. S. (2) zatrudniony na tożsamym stanowisku co wnioskodawca nie potwierdził aby wnioskodawca w spornym okresie korzystał z urlopu bezpłatnego, zwłaszcza, że sam był zatrudniony jedynie do 1990 roku. Wnioskodawca twierdził zaś, że w trakcie rzekomego urlopu bezpłatnego zajmował się budową domu, której to okoliczności nawet nie uprawdopodobnił, zeznał też, że prawdopodobnie składał podanie o urlop bezpłatny, lecz nie został mu on udzielony. Zeznania świadka G. P. oraz wnioskodawcy w świetle pozostałego materiału dowodowego są zatem niespójne i gołosłowne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 887, z późn. zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku (art. 196 ustawy) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz,
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Ustęp 2 powołanego przepisu stanowi, że emerytura, o której mowa w ust.1 przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Z przepisu art.32 ust.1 cytowanej ustawy wynika, że ubezpieczonym będącym pracownikami, o których mowa w ust.2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27

W myśl art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Z kolei według art. 32 ust. 2 ustawy dla celów ustalenia tych uprawnień za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Zasady przechodzenia na wcześniejsze emerytury oraz wykazy stanowisk do tego uprawniających określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 z późn. zm).

Według treści § 3 i 4 ust. 1 tego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Dodatkowo § 1 ust. 2 rozporządzenia stanowi, iż właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Analiza treści wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wskazuje, że do prac w warunkach szczególnych należy m.in. wymieniona w dziale VIII (zatytułowanym „W transporcie i łączności”) wymienione zostały pod poz. 3 „Prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych”.

W załączniku nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w wykazie A dziale VIII pod poz. 3 pkt. 1 praca na stanowisku „kierowcy ciągnika”.

Z kolei w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w wykazie A dziale VIII pod poz. 3 pkt. 1 wymieniona została praca na stanowisku: kierowcy ciągnika – traktorzysty.

Stosownie zaś do treści § 2 ust. 1 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach w nim określonych są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest - w myśl § 2 ust. 2 - świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione według określonego wzoru lub świadectwo pracy, w którym zakład pracy stwierdza charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca spełnił warunki do uzyskania emerytury w zakresie wymaganego wieku, a także nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Jako ogólny staż pracy organ rentowy uwzględnił wnioskodawcy okres pracy w wymiarze 23 lat, 2 miesiące i 25 dni. Jako okres pracy w warunkach szczególnych nie uwzględnił wnioskodawcy żadnego okresu pracy. Spór dotyczył przypadającego w trakcie okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) w P. (...) okresu urlopu bezpłatnego od 1 kwietnia 1981 r. do 30 kwietnia 1992 r., którego uwzględnienia w ogólnym stażu pracy domagał się wnioskodawca. Organ rentowy podniósł, że w świetle powołanych

przepisów emerytalnych okres urlopu bezpłatnego nie jest ani okresem składkowym ani nieskładkowym a zatem nie zalicza się do ogólnego stażu pracy. Nadto spór dotyczył okresów zatrudnienia w (...) w P. od 10 stycznia 1973 r. do 18 września 1975 r., od 20 listopada 1976 r. do 14 kwietnia 1979 r. oraz od 1 kwietnia 1981 r. do 30 września 1992 r., w (...) Kombinacie Budowlanym (...) od 13 lipca 1979 r. do 19 lipca 1980 r., w (...) w P. od 9 września 1980 r. do 5 lutego 1981 r., których uwzględnienia okresie pracy w szczególnych warunkach na stanowisku kierowcy ciągnika domagał się wnioskodawca.

Odnosząc się do pierwszej spornej kwestii podkreślić w tym miejscu należy, że zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się okresy składkowe oraz nieskładkowe, o których mowa w art. 7.

W myśl art.6 ust.1 pkt 1 wspomnianej ustawy okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia. Natomiast art.4 pkt 5 stanowi, że okresem ubezpieczenia jest okres opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Okresy nieskładkowe enumeratywnie wymienia natomiast przepis art. 7 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W tym miejscu należy wskazać, że okres urlopu bezpłatnego nie został uwzględniony we wspomnianym wyliczeniu w art. 7 ustawy. Okres ten nie jest także wymieniony, jako okres składkowy w przytoczonym wyżej art. 6 ust. 1 w/ w ustawy.

W ocenie Sądu rozpoznającego przedmiotową sprawę zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na uwzględnienie w ogólnym stażu pracy wnioskodawcy spornego okresu od 20 października 1989 roku do 30 września 1992 roku tj. okresu urlopu bezpłatnego w okresie zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P., albowiem w okresie tym Z. K. nie wykonywał pracy i nie otrzymywał wynagrodzenia. Zdaniem Sądu okres ten nie może być również uwzględniony jako okres nieskładkowy. Jak już wyżej dokładnie wskazano okres urlopu bezpłatnego został wykazany w świadectwie pracy, którego wiarygodność nie została skutecznie zakwestionowana w toku niniejszego postępowania. Wnioskodawca nie składał zaś do pracodawcy wniosku o sprostowanie powyższego świadectwa pracy ani nie występował z tym roszczeniem do sądu.

Odnosząc się do drugiej spornej kwestii w pierwszej kolejności zwrócić należy uwagę, iż regulacja § 2, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym nawet zeznaniami świadków /por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. III UZP 5/85; uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84; wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2000 r. II UKN 446/99, opubl. OSNAPiUS 2001, nr 18, poz. 562/.

Dlatego też Sąd na okoliczność rodzaju i charakteru wykonywanych przez wnioskodawcę w spornych okresach czynności przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę złożonej do akt sprawy dokumentacji pracowniczej oraz zeznania zgłoszonych świadków, a także zeznania samego wnioskodawcy.

Jak słusznie zważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 lutego 2017 r. (I UK 76/16, Legalis, nr 1580471) wykładnia językowa regulacji zawartej w wykazie A dział VIII poz. 3 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), przy uwzględnieniu przyjętej przez rozporządzenie kwalifikacji branżowo-stanowiskowej oraz przy uwzględnieniu systematyki przepisów, nie pozwala na kwalifikowanie a priori pracy kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych wykonujących pracę w rolnictwie, jako pracy w szczególnych warunkach. Nie ma przesłanek, aby z góry zakładać, że wykonywanie prac na wskazanych stanowiskach - niezależnie od branży, w której praca jest wykonywana - związane jest z taką samą szkodliwością pozwalającą na zaliczenie tego okresu jako uprawniającego do nabycia emerytury w obniżonym wieku. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd zważył, że wyodrębnienie prac kwalifikujących do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym ma

charakter stanowiskowo-branżowy. Oznacza to, że przynależność pracodawcy do określonej gałęzi przemysłu ma znaczenie istotne i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały przypisane w tym akcie prawnym (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10; z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 20/09, z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10; z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10). Co do zasady więc przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji, jako pracy w szczególnych warunkach. Wobec powyższego, dokonując prawnej kwalifikacji pracy ubezpieczonego na stanowisku traktorzysty (kierowcy ciągnika), Sąd Najwyższy nie podzielił założenia Sądu Apelacyjnego, że istotne znaczenie ma jedynie rodzaj powierzonej pracy (kierowca ciągnika) w pełnym oderwaniu od branży, w której praca na tym stanowisku jest wykonywana. Sąd ten zaliczył zajmowane przez ubezpieczonego stanowisko pracy wykonywanej w rolnictwie do prac wykonywanych w szczególnych warunkach uregulowanych w przepisach dotyczących innego działu gospodarki, tj. „w transporcie i łączności”, pomijając przy tym, że pracy pracownika zatrudnionego przy „pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości” nie można oceniać w oderwaniu od specyfiki „technologii” branży, w której praca jest wykonywana, oraz że dla jej kwalifikacji, jako pracy w szczególnych warunkach, konieczne jest także takie jej zakwalifikowanie w rozporządzeniu, zawierającym kwalifikacje stanowiskowo-branżowe. Prace uznane za wykonywane w warunkach szczególnych bez względu na miejsce ich wykonywania i rodzaj zostały wymienione w dziale XIV zatytułowanym „prace różne”. Wykładnia językowa regulacji zawartej w wykazie A dział VIII poz. 3, przy uwzględnieniu przyjętej przez rozporządzenie kwalifikacji branżowo-stanowiskowej oraz przy uwzględnieniu systematyki przepisów, nie pozwala na kwalifikowanie a priori pracy kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych wykonujących pracę w rolnictwie, jako pracy w szczególnych warunkach (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2016 r., III UK 123/15 oraz z dnia 13 lipca 2016 r., I UK 218/15). Nie ma przesłanek, aby z góry zakładać, że wykonywanie prac na wskazanych stanowiskach - niezależnie od branży, w której praca jest wykonywana - związane jest z taką samą szkodliwością pozwalającą na zaliczenie tego okresu jako uprawniającego do nabycia emerytury w obniżonym wieku. Umieszczenie stanowiska kierowcy ciągnika w dziale VIII „w transporcie i łączności”, łączy szkodliwość tej pracy nie z samym faktem prowadzenia tych pojazdów, lecz z faktem prowadzenia ich przy uwzględnieniu specyfiki wykonywania pracy w transporcie i obciążen psychofizycznych związanych z uczestniczeniem takich pojazdów w ruchu publicznym. Niewątpliwie zasadniczym obowiązkiem kierowcy ciągnika w transporcie jest wykonywanie przewozu drogowego, a więc kierowanie pojazdem w ruchu drogowym. Oczywiście jest też, że rozmiar ścisłego przewozu drogowego czasami może nie wypełniać każdej dobowej normy czasu pracy kierowcy (przerwy na wyładunek, załadunek, obowiązkowe okresy odpoczynku), a czasami może ją przekraczać. Niemniej jednak przerwy te stanowią immanentną cechę pracy kierowcy, a w czasie ich trwania pracownik nadal wykonuje obowiązki kierowcy. Praca kierowcy ciągnika wymaga wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (bezpieczeństwo w ruchu drogowym), jest również uciążliwa ze względu na specyficzny czas pracy kierowcy uzależniony od zleconych mu zadań transportowych. Obciążeń takich nie ma, jak uznał ustawodawca, przy wykonywaniu prac na wskazanych stanowiskach w rolnictwie, gdzie dominują prace polowe. Wobec tego nie można zaliczyć wnioskodawcy już w tej chwili, bez dalszych szczegółowych ustaleń i ocen, okresu wykonywania pracy traktorzysty w spółdzielni kółek rolniczych w spornym okresie do zatrudnienia skutkującego obniżeniem wieku emerytalnego. Sąd Najwyższy zważył dalej, że odmowa zakwalifikowania, jako wykonywanej w szczególnych warunkach, pracy traktorzysty (kierowcy ciągnika rolniczego) w trakcie prac polowych, a nie w transporcie, odpowiada rozumieniu tych przepisów przedstawionemu już wcześniej w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyroki z dnia 3 grudnia 2013 r., I UK 172/13, z dnia 13 sierpnia 2015 r., II UK 298/14, z dnia 5 maja 2016 r., III UK 121/15, z dnia 5 maja 2016 r., III UK 132/15, oraz z dnia 13 lipca 2016 r., I UK 218/15) i podzielanemu przez obecny skład tego Sądu. Warto przy tym zwrócić uwagę, że praca traktorzysty w rolnictwie była zaliczana do pracy w pierwszej kategorii zatrudnienia na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r. w sprawie zaliczania pracowników do pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz.U. Nr 39, poz. 176 ze zm.). Stanowisko to było wymienione w dziale XVII - „rolnictwo i leśnictwo” załącznika do tego rozporządzenia. Nie znalazło się ono już natomiast w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz.U. Nr 13, poz. 86 ze zm.), które weszło w życie z dniem 1 stycznia 1980 r. i uchyliło powołane rozporządzenie z 1956 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2016 r., II UK 397/15). Konkludując, w ocenie Sądu Najwyższego, Sąd Apelacyjny nieprawidłowo zaliczył do prac wykonywanych w szczególnych warunkach prace polowe, przy których był zatrudniony

wnioskodawca jako traktorzysta. O ile można się zgodzić z założeniem - czego również zdaje się nie kwestionować skarżący - że prace transportowe (po dokonaniu szczegółowych ustaleń) wykonywane przez wnioskodawcę jako traktorzystę (kierowcę ciągnika) można zaliczyć do prac w transporcie, a zatem do prac objętych działem VIII poz. 3 wykazu A - mimo że pracował on w spółdzielni kółek rolniczych, a nie w przedsiębiorstwie transportowym - o tyle nie ma podstaw do potraktowania prac polowych jako prac w transporcie.

Odnosząc się do spornych okresów tj. okresów pracy w Kółku Rolniczym w O. od 10 stycznia 1973 r. do 18 września 1975 r., w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. – filii (...) w O. od 20 listopada 1976 r. do 14 kwietnia 1979 r., w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. od 9 września 1980 r. do 5 lutego 1981 r. (z wyłączeniem urlopu bezpłatnego) na stanowisku traktorzysty, wskazać należy, że wnioskodawca wykonywał w okresie od marca do października prace polowe, a jedynie w pozostałym okresie prace transportowe, wożąc materiały budowlane. Jedynie zaś w całym okresie pracy od 13 lipca 1979 r. do 19 lipca 1980 r. w (...) Kombinacie Budowlanym (...) wnioskodawca wykonywał pracę polegającą na obsłudze ciągnika na terenie Zakładu Produkcji (...) na stanowisku kierowcy ciągnika.

Zdaniem Sądu Okręgowego zebrany w sprawie materiał dowodowy dawał dostateczne podstawy do tego, aby pracę świadczoną przez wnioskodawcę w okresie od 13 lipca 1979 r. do 19 lipca 1980 r. w (...) Kombinacie Budowlanym (...) zakwalifikować do prac wykonywanych w warunkach szczególnych a w pozostałych spornych okresach co najwyżej okresy od listopada do lutego. Z ustaleń wynika bowiem, że w tych pozostałych spornych okresach od marca do października wnioskodawca wykonywał prace polowe. Brak było zatem podstaw do tego aby w stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych uwzględnić wnioskodawcy okresy prac polowych.

Reasumując, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wykazał, że uwzględniając cały okres zatrudnienia w (...) Kombinacie Budowlanym (...) od 13 lipca 1979 r. do 19 lipca 1980 r. oraz jedynie od listopada do lutego okresy zatrudnienia w Kółku Rolniczym w O. od 10 stycznia 1973 r. do 18 września 1975 r., okresu pracy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. – filii (...) w O. od 20 listopada 1976 r. do 14 kwietnia 1979 r., w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. od 9 września 1980 r. do 5 lutego 1981 r. na stanowisku traktorzysty (z wyłączeniem urlopu bezpłatnego), wnioskodawca nie legitymuje się okresem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat.

Zdaniem Sądu Okręgowego wnioskodawca nie wykazał zatem nie tylko ogólnego stażu pracy ale także minimalnego wymiaru stażu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, który uprawniałby go do świadczenia emerytalnego.

Zgodnie z art. 6 k.c. to na wnioskodawcy spoczywał ciężar dowodowy w niniejszej sprawie. Oparcie polskiej procedury cywilnej na zasadzie kontradyktoryjności jedynie

w wyjątkowych przypadkach dozwala Sądowi na podjęcie czynności mających na celu pobudzenie inicjatywy stron, a zasadą w tym zakresie jest samodzielne dążenie uczestników postępowania do wykazania prawdziwości podnoszonych twierdzeń. Jeżeli twierdzenie istotne dla rozstrzygnięcia nie zostanie udowodnione, to o merytorycznym rozstrzygnięciu sprawy decyduje rozkład ciężaru dowodu. Zatem strona, na której spoczywa ciężar dowodu, ponosi ryzyko ujemnych skutków niedopełnienia swoich obowiązków w tym zakresie. Sąd Okręgowy uznał również, zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996 roku, iż nie jest zarówno zobowiązany, jak i uprawniony do przeprowadzenia dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (patrz wyrok SN z dnia 17 grudnia 1996 roku, I CKU 45/96, OSNC 1997/6-7/76).

W oparciu o poczynione ustalenia i obowiązujące przepisy prawa Sąd Okręgowy uznał, że skarżący nie spełnił wszystkich warunków do nabycia prawa do emerytury, gdyż nie legitymuje się minimalnym 25 – letnim ogólnym stażem pracy okresów składkowych i nieskładkowych oraz 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych.

W tym stanie rzeczy Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie.

K.P.